

Prof. dr. Sala AHMETAJ

SHOTË GALICA BASHKËLUFTËTARE E AZEM GALICËS

Më lejoni që këtë fjalë timen ta përjetoj dhe ta ndjej si një kuvend, si një sesion në të cilin janë të pranishëm edhe shpirtërat idealistë të heronjëve dhe dëshmorëve të kombit. Ndër ta më bëhet se përpara më del hyjnesha Shotë . As veprimtaria jonë s'është e lehtë, por flijimi i tyre është madhështi të cilën s'ka zemër ta bëjë gjithsecili.

Shota (bashkë me Azemin) u bë pararojë, ushtarë për lirinë e Kosovës. Motivi për t'u bërë ushtarë e lirisë ishte **Dashuria**. Sepse kur ushtari niset në luftë për ta çliruar atdheun, këtë akt të madhërishëm e bën nga dashuria për atdheun, për flamurin, për kombin, për gjuhën. Shota ishte ushtarë e lirisë dhe dashurisë. Epitet ky për adhurim dhe tepër i veçantë për një grua. Ajo luftonte kundër ushtarëve të urrejtjes që vinin t'ia pushtonin lirinë dhe atdheun, që donin ta prangonin atë dhe popullin e saj. Prandaj, liria s'mund të vinte pa dhimbje dhe dramë. *Shota është drama jonë*. Ajo na mësoi se liria do të vinte atëherë kur nuk do të frikësoheshim prej saj, sepse mëshirë mund të ketë për shumë çka përveç për *liri* dhe *dashuri*.

Po cili është portreti i saj i parë nga historiani. Për ta dhënë figurën e saj me tërë kompleksitetin dhe madhësinë që ka, atë e kemi parë në tri plane.

1. Rrethanat që ndikuan në formimin e saj
2. Lufta, aksionet dhe veprimet politike
3. Metafora Shotë

1. Rrethanat që ndikuan në formimin e saj

Radisheva si rrallë ndonjë fshat tjetër ka një bukuri magjike, me livadhe plot me lulëkuqe dhe me male të larta që kanë një shikim të ashpër kah qielli. Kullat në të u ngritën dhe u rrënuan disa herë. Oborret me plot qershi. Një qershi nga e cila kishte ngrënë Shota ende është gjallë pranë gurëve të kullës. Radishevasit janë të njohur në ato anë për mikëpritje dhe për trimëri. Ata ishin luftëtarë të denjë kundër pushtuesit turk. Për këtë arsye Hazir Radisheva 13 vjet ishte në burgun e Tarabulluzit të largët. Në kullën e Hazir Radishevës janë mbajtur shumë kuvende të cilat Shota si fëmijë i kishte parë nga afër. Ajo kishte parë shpesh Isa Boletinin në kullën e Hazirit dhe Isuf Selimit. Radishevasit me Isën i lidhet miqësia, (Isa ishte dhëndër i Radishevës) dhe ideali patriotik.

Kur u shpall pavarësia, në Vlorë, bashkë me Isën ishin edhe Hazir Ahmet Radisheva, Bislim Radisheva etj. Gjatë parakalimit nëpër sheshin e Vlorës Haziri kishte mbajtur flamurin. Në Podgoricë, kur vritet Isa vritën edhe tre Radishevas, Haziri shpëton, por më vonë serbët e burgosin dhe ai vdes në burgun e Idrizovës (në Shkup në vitin 1925).

Edhe në vitin 1914 Radishevasit luftuan kundër forcave serbe. Shota ishte rritur me këtë frymin atdhetar, në një ambient tipik malësor dhe në odat e mbushura gjithnjë plot me miq e patriotë. Këto padrejtësi që i bëheshin kombit të saj duke e ndarë e copëzuar, ky flamur të cilin kushërinjtë e saj e kishin mbajtur krenarisht në Vlorë e trazonte shpirtërisht dhe dontë që të bëjë edhe ajo diçka në mënyrë që ai flamur të valojë i lirë edhe në Radishevë dhe Kosovë. Edhe vëllëzërit e saj bënë veprimtari atdhetarë bashkë me shumë veprimtarë tjerë të Drenicës. Ky heroizëm i madhërishëm i fisit të saj e brymosi atë me vlera të veçanta e të rralla. Ajo donte të bëhej amazonë e Kosovës, por për të arritur madhështinë ajo duhej të takohej me një trim. Dhe trimi që ëndëronte ajo vinte në Radishevë, sepse aty kishte shumë bashkëveprimtarë. Me trimin i bashkoi lufta dhe ideali.

2. Lufta aksionet dhe veprimet politike

Shota është një grua e shquar e kombit. Portreti i saj i parë nga historiani është lehtë për t'u skalitur, sepse kanë për të shkruar për një grua tejet të veçantë, me madhësi të rrallë që s'e kishte Ballkani. Franca kishte një Zhan D'ark, që luftoi disa ditë dhe që kishte pas vetës një ushtri të tërë. Ne kishim një Shotë që luftoi plot 12 vjet me idealin e Lirisë, duke e kaluar kufirin Kosovë – Shqipëri sa herë që duhej të ndërronte strategjinë e luftës. Kishim një Shotë që ndërmernte aksione të suksesshme kundër ushtrisë dhe policisë si në Runikë, Mitrovicë, Obri, Llaushë. Në aksionin e saj të 60 -të (në Llaushë më 1926) plagoset rëndë.

Kishim një Shotë (që pas vrasjes së udhëheqësit të çetave kaçake Azem Galicës) udhëhoqi dinjitetshëm çetën bashkë me kushëririn e saj Mehmet Delinë e Radishevës.

Kishim një Shotë që mori pjesë në kuvendet kombëtare, edhe në kullën e Hazir Radishevës, edhe në kullat e Junikut, Tropojës, Bajram Currit, Shkodrës.

Ishte një Shotë që mori nën përkujdesje shumë jetimë gjatë qëndrimit të saj në Shqipëri. Ajo, kur iu dha rasti shkoi në shkollë në Kukës për t'u arsimuar.

Këto veçori e bëjnë Shotën të jetë ndryshe nga Rozafa. Josi Doruntina. Sepse ajo është bashkëluftëtare e denjë e burrit të saj. Njësoj si Teuta dhe Agroni. Si bashkëluftëtare ajo e bëri Azemin më të fortë e më të sigurtë. Në këtë rrafsh ata dalin si bashkëshortë idealistë që heroizmin dhe veprimtarinë politikë e bëjnë bashkë. Edhe ky aspekt e veçon Shotën duke dhënë shembullin më të rrallë të madhështisë dhe të trimërisë. Ajo dëshmoi se idealin dhe atdhedashurinë s'mund t'i ndalë asgjë. As ushtria serbe, as tradita patrialkale. Ky është portreti i saj i thënë fragmentarisht nga aspekti i historianit.

3. Metafora Shotë

Cila është figura e saj në shpirtin e popullit? Madhështia e portretit të saj ka arritur tek hyjnitë. Dhe s'është e rastit që secili prej nesh një vajzë të dinjitetshme, të dijshe dhe trime ta quajë me *epitetin Shotë*. Shota pra është shndërruar në *figurë stilistike, në metaforë*. Dhe, *kjo metaforë shfaqet*

pafundmërisht ndryshe, por edhe përsosmërisht njejtë si vlerë, si ideal, si frymëzim dhe si simbol.

Ajo madhërishtëm ribëhet dhe rishfaqet gjatë orëve të liga të historisë sonë, si ushtarë e Ushtrisë Çlirimtare të Kosovës, si shkencëtare, si politikane. Sepse për ta bërë shtetin ende duhet të ecim bashkë me të. Do të donim që Shota të mos ketë arsye për t'u rilindur më në trojet shqiptare. *Madhështia e figurës së saj urojmë të jetë hartë e Arbënisë dhe të rrezatojë dashuri dhe urtësi me epitetin që ka si heroinë e kombit.*

